

27 setembre –

El Prat del 1714

– 30 novembre 2014

1714 / 2014

Ajuntament del Prat de Llobregat

www.elprat.cat

**El
Prat.**
el meu,
lloc al món

SAN FRANCISCO AND THE BAY

The city of San Francisco is situated on a narrow peninsula, bounded by the Golden Gate to the north and the bay to the south. The city is built on a steep slope, and the bay is filled with numerous small boats and a few larger ships. The city is surrounded by a range of mountains, and the sky is filled with large, billowing clouds. In the upper right corner, a winged figure holds a banner with the word 'SAN FRANCISCO' written on it.

The city of San Francisco is a major center of commerce and industry. It is known for its gold mining industry, and it has a long history of being a major port city. The city is home to many famous buildings and landmarks, including the Golden Gate Bridge and the Palace of Fine Arts. The city is also known for its diverse population and its vibrant culture.

The city of San Francisco is a major center of commerce and industry. It is known for its gold mining industry, and it has a long history of being a major port city. The city is home to many famous buildings and landmarks, including the Golden Gate Bridge and the Palace of Fine Arts. The city is also known for its diverse population and its vibrant culture.

The city of San Francisco is a major center of commerce and industry. It is known for its gold mining industry, and it has a long history of being a major port city. The city is home to many famous buildings and landmarks, including the Golden Gate Bridge and the Palace of Fine Arts. The city is also known for its diverse population and its vibrant culture.

Enguany es compleixen tres-cents anys de la caiguda de Barcelona, un fet d'importància cabdal en el decurs de la Guerra de Successió a la corona espanyola.

Aquesta guerra, considerada per alguns historiadors com la primera d'abast mundial, va tenir repercussió en tot el territori i el Prat no en va restar al marge. I les seves conseqüències, durant els anys del conflicte armat i la postguerra, es deixaren sentir feixugament a l'economia local.

El segle XVIII, al Prat, és també el de l'inici del nucli urbà, un procés que ha estat abundantment estudiat pel recordat Jaume Codina. A partir dels seus treballs i de documents procedents de diferents arxius, s'ha bastit aquesta exposició, la primera dedicada exclusivament a aquest període tan important de la història del Prat.

L'exposició ens proposa, en el marc de la Guerra i les seves conseqüències, un recorregut que ens acosta a com era el Prat del segle XVIII i com s'hi vivia.

L'exposició ha comptat amb la participació d'historiadors, artistes i professionals, el treball dels quals ens ajuda a entendre molt millor aquest període.

Lluís Tejedor
Alcalde del Prat de Llobregat

La guerra i els seus protagonistes

El rei Carles II mor el 1700 sense hereu; així es posa fi al llarg regnat dels Àustries a Espanya. La successió a la corona espanyola esdevé estratègica en un moment en què les grans potències, en especial França i Anglaterra, pugnen per dominar econòmicament i territorialment els cinc continents.

Els candidats amb aspiracions, eren l'arxiduc Carles, segon fill de Leopold I d'Àustria, i el duc Felip d'Anjou, nét de Lluís XIV de França.

Un borbó al regne d'Espanya feia augmentar el poder de França, fet que posà en alerta la major part d'estats europeus. Àustria, els Països Baixos i Anglaterra van signar la Gran Aliança de l'Haia (1701) i el 1702 van declarar la guerra a França i a Espanya. L'any següent Portugal i Savoia s'adheriren a l'Aliança.

A Catalunya, amplis sectors de la societat es posicionaren a favor de l'arxiduc Carles. La revolta contra Felip V es generalitzà a l'antiga Corona d'Aragó.

Retrat de l'arxiduc
Carles d'Àustria

Retrat de la princesa
Elisabet Cristina
de Brunswick

El 1711 mor l'emperador Josep I, que havia succeït al seu pare al Sacre Imperi Romanogermànic. Carles III, és proclamat, llavors, nou emperador.

Aquesta nova distribució de forces a Europa, juntament amb el fet que des del 1710 al Parlament britànic hi havia majoria del partit conservador, partidari d'acabar guerra, va fer que s'acceleressin les negociacions de pau. El 1713 se signà el Tractat d'Utrecht, mitjançant el qual la Gran Bretanya i els Països Baixos reconeixien Felip V, com a rei d'Espanya, a canvi d'importants contraprestacions.

Les tropes aliades es retiren i els exèrcits borbònics van ocupar el territori, però les autoritats catalanes opten per la resistència.

El 25 de juliol de 1713, les tropes borbòniques, dirigides pel duc de Pòpoli, posen setge a Barcelona. A partir del juliol de 1714 la resistència es debilita: arriben noves forces borbòniques comandades pel duc de Berwick i

s'enforceix el bloqueig naval per dificultar l'aprovisionament de la ciutat. Finalment, després d'una defensa desesperada i heroica, Barcelona cau l'11 de setembre després d'un setge de catorze mesos.

Joan Baptista Basset i Ramos

Participà a la defensa de Barcelona on comandà l'artilleria i el cos d'enginyers.

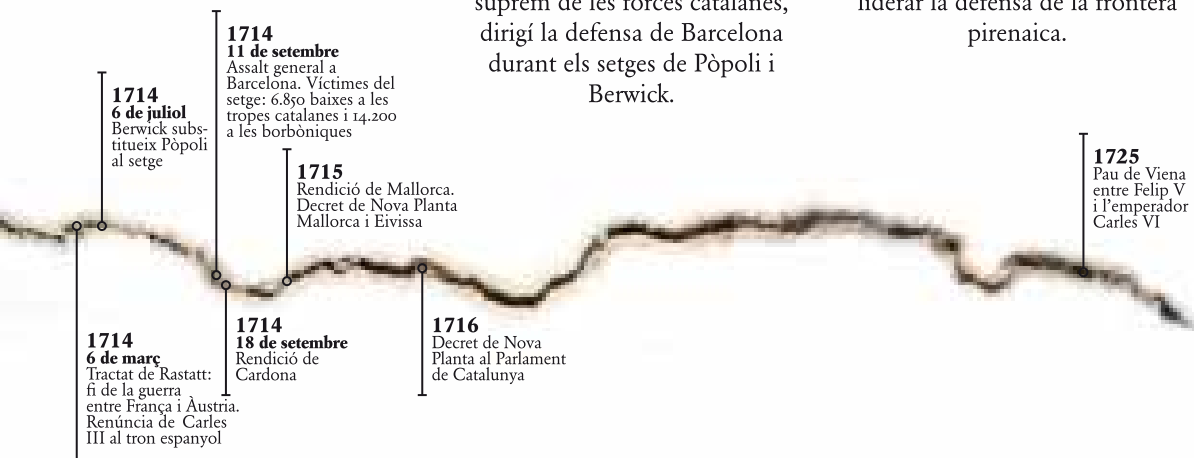
Antoni de Villarroel i Peláez

Militar de carrera, inicialment formà part de les tropes de Felip V. Nomenat comandant suprem de les forces catalanes, dirigí la defensa de Barcelona durant els setges de Pòpoli i Berwick.

Josep Moragues i Mas

El 1705 va dirigir les tropes que van permetre l'entrada triomfal a Barcelona de l'Arxiduc Carles. Va liderar la defensa de la frontera pirenaica.

Rafael de Casanova i Comes

El 1713 va ser escollit conseller en cap, càrrec que anava acompanyat del de coronel de la milícia ciutadana o Coronela.

Duc de Pòpoli (Rostaino Cantelmo-Stuart)

Va participar en els setges de Barcelona de 1705 i 1706. El 1713 va ser nomenat general en cap de les forces que assetjaven un altre cop Barcelona.

Duc de Berwick (James Fitz-James)

Lluís XIV l'envià a ajudar el seu nét en diverses ocasions. L'estiu de 1714 arribà a Barcelona per substituir Pòpoli en el setge a la ciutat.

El Prat i el conflicte armat

Els costos humans i materials de la guerra eren enormes. Calia alimentar i mantenir les tropes i pagar els soldats professionals.

El Prat va respondre a les crides del rei Carles i de les Corts Catalanes per poder continuar la guerra i la defensa del Principat. El 1708, el consell pratenc deixà constància escrita del seu suport i lleialtat a la causa catalana.

Per fer front a la quantitat reclamada, el consell local va recórrer a aplicar un gravamen sobre les collites de grans, llegums i cànem. L'aportació econòmica es va fer efectiva anualment a partir del 1708.

A més de les contribucions en diners, es reclamaren els bagatges. Eren prestacions o serveis obligatoris

consistents a posar a disposició del rei, carros, tirs i carreters per a les necessitats de cada cas.

Durant el setge de Barcelona el litoral pratenc i el riu Llobregat van viure freqüents moviments de tropes. Al cap del riu s'hi establí un destacament borbònic, que bastí un embarcador i un fortí. Des d'allà, les bateries borbòniques atacaven els vaixells que es dirigien a Barcelona i van arribar a fer perillar el subministrament a la ciutat.

Les tropes borbòniques que assetjaven Barcelona es proveïen de les viles i pobles del voltant de la capital i els mètodes que feien servir no sempre eren pacífics. En un document de 1807, l'Ajuntament del Prat fa referència encara, a les incursions borbòniques.

Al Prat, com a bona part del país, les conseqüències econòmiques de la guerra es feren sentir durant molt de temps, a causa de les destrosses directes, provocades per les batalles i la presència de tropes, i també per l'abandonament o esgotament dels camps de conreu i pels boscos arrasats per construir vaixells de guerra.

Hi havia també les contribucions, que ara tocava fer a l'exèrcit borbònic. El Prat pagà durant anys per mantenir les tropes establertes a la Ciutadella de Barcelona, l'obra que simbolitzava el domini de la ciutat, construïda amb les pedres de les derruïdes cases del barri de la Ribera.

El 1716 es promulgà el Decret de Nova Planta del Principat de Catalunya, que reorganitzà els òrgans administratius i de govern del conjunt del territori, fent prevaldre el poder militar sobre el civil. S'establí el càrrec de governador, capità general, per als afers de govern i la Reial Audiència, com a òrgan consultiu i tribunal. S'imposà el castellà com a llengua oficial i a l'ensenyament.

Les conseqüències de la derrota al Prat

Jornaler

Un jornaler és una persona que cobra un jornal per fer una feina, normalment per un dia o jorn. La major part de la població era jornalera.

Hostalera

L'hostal era un dels espais més freqüentats per la població del Prat i pels forasters que hi eren de pas. Era la taverna on es podia menjar i beure; la botiga on es trobaven els principals productes per al consum, a preus més assequibles que a la carnisseria, i també el lloc on es coïa el pa.

Miquelet

L'exèrcit català estava format per diferents unitats, cadascuna de les quals tenia un uniforme propi. La infanteria era la base dels exèrcits del segle XVIII i s'organitzava en regiments.

Les milícies eren els grups de civils armats que intervenien al costat de les tropes, en especial en la defensa de ciutats i viles.

Pagesa

Al segle XVIII les terres del Prat eren de propietaris forasters, majoritàriament barcelonins, entre els quals hi havia institucions religioses, nobles i burgesos. Eren explotades en règim de parceria mitjançant un contracte signat entre amo i parcer, en què es detallaven totes les condicions que havien de regular la relació.

Regidor

L'administració i el govern local van desaparèixer amb el Decret de Nova Planta, que regulava el funcionament de tota l'administració i el govern del Principat i que deixava el nomenament de càrrecs al governador.

L'església

Un cop aconseguida la independència parroquial, gràcies a la butlla pontificia de Pau III, l'any 1544, ratificada dos anys més tard a causa de les protestes de Sant Boi i l'Hospitalet, s'inicià la construcció d'una església dedicada a sant Pere i sant Pau.

La parròquia i el rector tenien diferents fonts d'ingressos, que abastaven l'explotació dels horts parroquials, el delme sobre tot el que es produïa a les terres de conreu, un percentatge de l'arrendament de l'hostal i la barca, el cobrament de drets parroquials per enterraments i oficis funeraris, i les almoines, entre d'altres. Algun d'aquests ingressos va ser font de conflictes amb el consell municipal.

L'hostal

L'hostal sorgí, inicialment, de la necessitat d'hostatjar i alimentar els paletes que treballaven en la construcció del temple. Al peu del camí ral, tenia com a clients els viatgers i ramaders de pas cap a Barcelona que feien servir la barca.

L'hostal començà a funcionar cap al 1580 i va estar en actiu durant quasi tres segles. En el seu origen era un edifici modest, fet d'obra, que al segle XVII és descrit com una barraca. Cap al 1725, el consell municipal aconsegueix un terreny per edificar-hi un nou hostal, que també va funcionar com a taverna, botiga i fleca.

La casa del comú

No es pot parlar de l'existència d'una casa del comú o seu municipal fins al segle XIX, quan s'unificaren les diferents dependències existents a la part nord de la Plaça. Desaparegut l'hostal el 1856, es remodelaren tots els edificis, per tal d'adequar els espais a nous usos, principalment, escola de nens de diferents edats, amb l'habitatge dels mestres, i dependències municipals, inclòs l'habitatge del secretari. L'any 1864 es construï una nova escola de nenes a la cantonada amb el carrer Major.

El joc de pilota

El joc de pilota, molt popular a França, arribà a Catalunya a mitjan segle XVI, possiblement de la mà de la important onada migratòria de francesos.

Al Prat, que també va viure una important arribada de joves francesos, el joc de pilota va ser molt popular. La varietat que s'hi jugava era molt similar al frontó. Els joves hi jugaven fent servir la tanca d'obra del cementiri, on feien rebotar les pilotes, i des del 1763 podien llogar a l'hostal les pales i les pilotes. Aquest ús lúdic del cementeri no agradava a tothom i va motivar moltes queixes, en especial del rector.

Per això el 1787 l'Ajuntament acordà la construcció d'un local destinat exclusivament a aquest joc, a l'angle entre el carrer Major i la plaça, prop de l'hostal.

El carrer

El nucli urbà del Prat s'originà al voltant de l'església (a partir de 1556), l'hostal (1587) i la carnisseria (1418). Les primeres construccions destinades a habitatges corresponen al segle XVIII i eren modestes barraques de jornalers de vida efímera. Les primeres es van fer al costat de l'hostal i, la majoria, al costat de la carnisseria. Aquesta banda de llevant de la futura plaça, la de la carnisseria, continuarà per l'actual carrer Major, tot aprofitant el camí de la barca.

Una de les edificacions més antigues, que es conservà fins al segle XX, era la caseta de l'hostaler Baldiri Sigalés, avui ocupada pel mercat municipal.

Masies

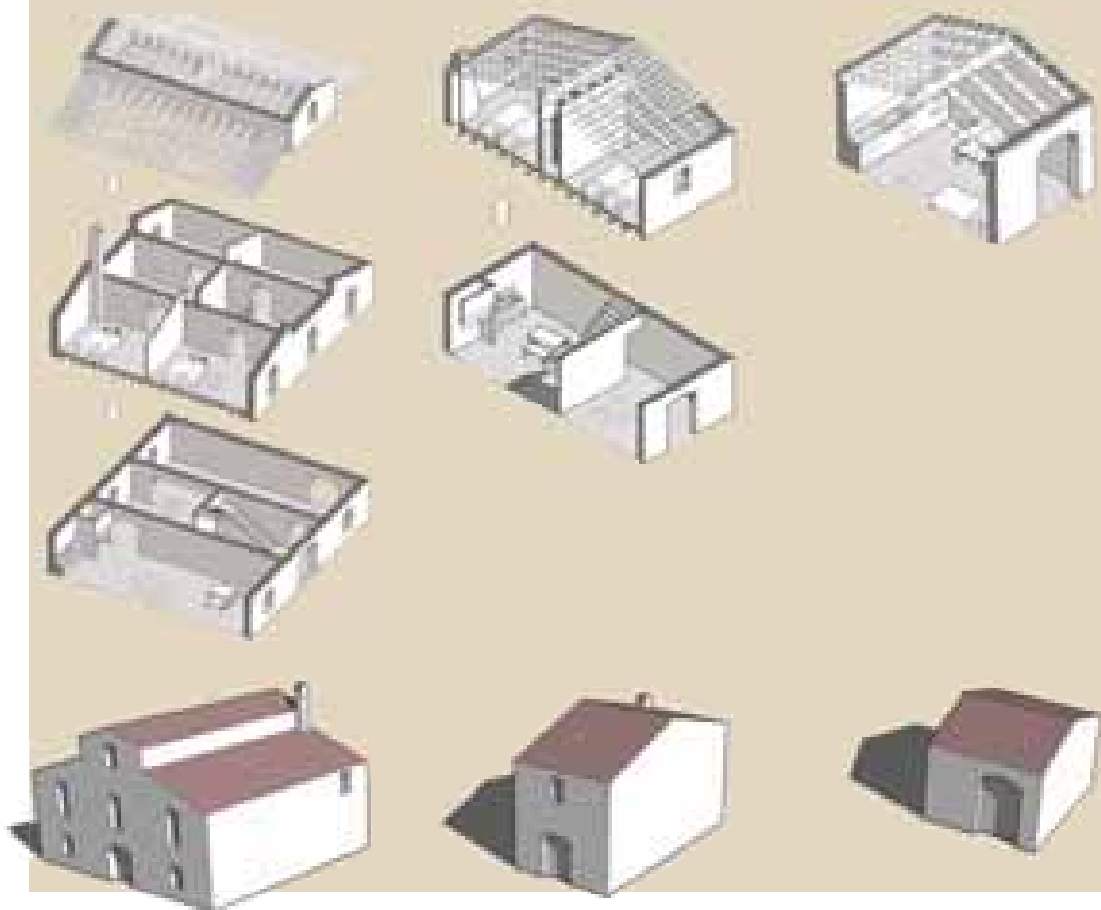
Les masies es construeixen de manera molt més sòlida i la distribució i l'ús dels espais es mantenen durant anys. Hi trobem: l'entrada, la cuina i el celler a la planta baixa; una sala i tres cambres al primer pis, i les golfes. Des del segle XVII, en algunes masies, als baixos, el menjador constitueix una unitat independent de la cuina i el celler es desplaça al darrere, a la part més humida. Una característica pròpia de les masies del XVIII és la millora en els materials constructius i una major higiene.

Cases

Les casetes del nucli urbà les ocupaven jornalers, menestrals i artesans. L'amplada de les cases era de 4 a 5 metres de mitjana i la fondària, variable, amb eixida al darrere. Al llarg del segle XVIII dominen les construccions d'una sola planta tot i que també n'hi haurà alguna amb un pis superior, element que proliferà al segle XIX. La distribució habitual era: als baixos, una entrada àmplia per fer-hi les feines i darrere una única sala que feia les funcions de cuina i menjador; al pis superior hi havia dues estances que s'empraven com a dormitoris.

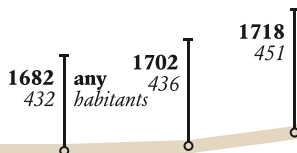
Barraques

De les barraques, se'n sap ben poca cosa. Tot i ser l'habitatge majoritari, la fragilitat dels materials amb què es feien i la substitució per construccions més sòlides han fet que no perdressin. Hi havia barraques a l'incipient nucli urbà, al camp i al costat del mar. Aquestes darreres eren emprades pels pescadors i per a la vigilància de costes (cordó sanitari). Eren molt modestes, fetes amb fang, canyes o fusta i, amb tota probabilitat, amb una única estança.

Població

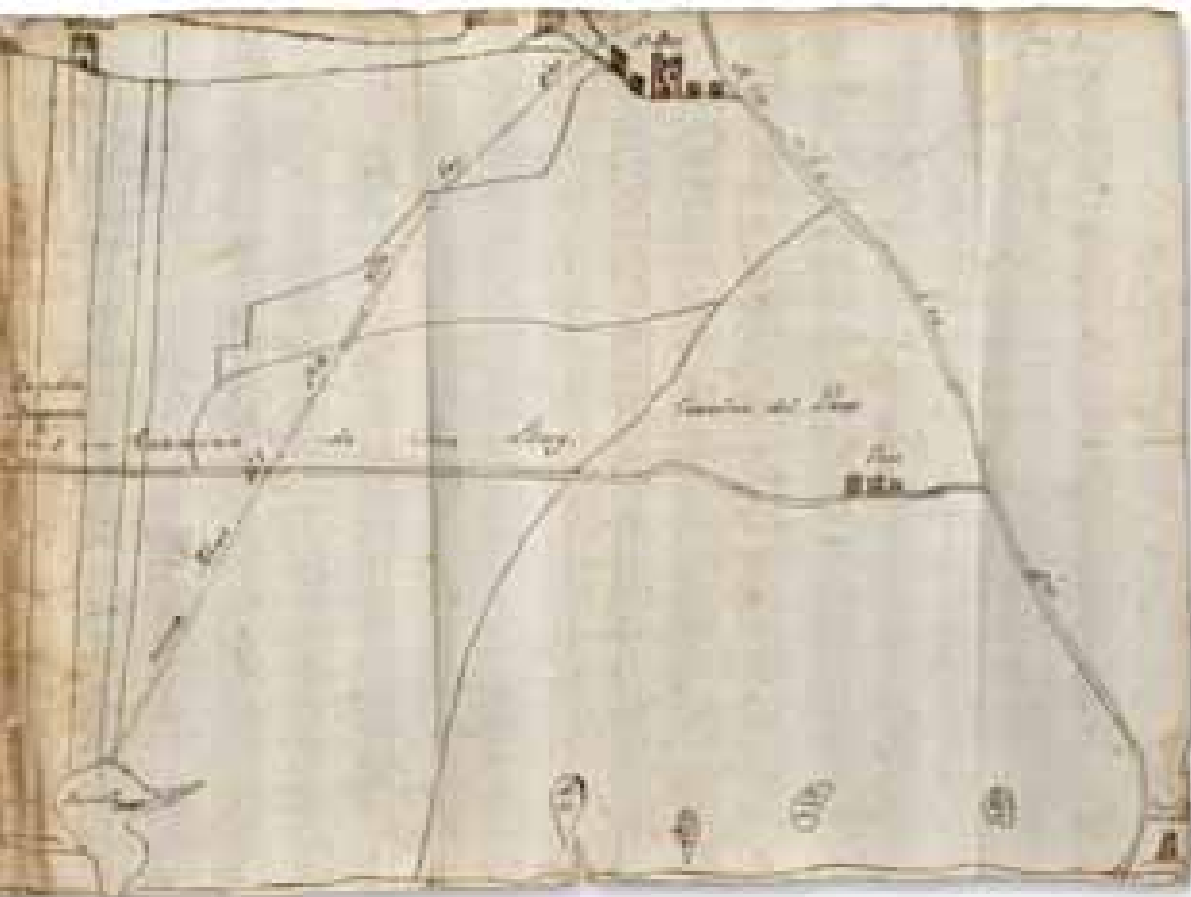
El creixement de la població és molt baix a causa de la incidència del deficient estat sanitari, especialment per la presència endèmica del paludisme. Al llarg del segle destaca l'arribada de població jove, jornalera i molt humil, que s'acaba instal·lant al terme.

Sanitat

La preocupació per l'estat sanitari de les poblacions del Delta era molt viva al segle XVIII. L'any 1786, l'advocat barceloní Segimon Torelló redactà un projecte per sanejar la Marina de ponent i alliberar la comarca dels mals vapors.

El projecte proposava desguassar correctament corredores i estanys, reduir els erms i portar aigua potable de les muntanyes per al consum humà. En el cas del Prat, s'hi afegia una altra afectació que implicava el desviament del riu a l'alçada de Sant Boi i fins a l'estany del Remolar.

El Prat del 1714

Coordinació

Marga Gómez

Personal tècnic

Olga Duque, Olga Paretas

Documentació

M. Pau Pàmpols, Quique Roig

Assessorament històric

Jordi Ramos

Documents

Arxiu municipal del Prat

Fons l'Abans

Fons Jaume Codina

Fons Josep Monés i Amat

Arxiu Parroquial del Prat

Arxiu Històric Ciutat de Barcelona

Arxiu Històric Municipal de Sant Boi

(fotògraf: Carles Serret)

Biblioteca de Catalunya

© Institut Cartogràfic de Catalunya

Museu d'Història de Catalunya

Museu Palau Mercader. Ajuntament de

Cornellà (fotògraf: Gabriel Cazado)

Servei Patrimoni Arquitectònic Local.

Diputació de Barcelona

Objectes

Ajuntament del Prat

Fons Jaume Codina

Servei d'Arqueologia i Paleontologia.

Departament de Cultura i Mitjans de

Comunicació. Generalitat de Catalunya.

Col·lecció Ca n'Amat. Museu de Viladecans.

Ajuntament de Viladecans

Cal Pere Tarrida

Josep Colominas Fabró

Disseny Gràfic

Óscar Calzada

Dibuixos personatges

Esther Merchán

Retrats militars

Xavier Mateo

Dibuixos edificis

Carlos Fernández i Alicia Durán

Animació Orígens del nucli urbà

Carlos Fernández i Alicia Durán

Audiovisual

Guió i representació: Kuanum

Realització: Paloma Mateos

Agraïments

Andrés Valverde, Josep Campmany, Escola d'arts del Prat

Support tècnic

Manteniment i Serveis Urbans, Secció de Medi Ambient i Centre de Normalització Lingüística El Prat.

Producció

Arxiu municipal del Prat. Regidoria de Cultura.

Ajuntament del Prat de Llobregat

Amb el suport de

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

1714 / 2014

THE CITY OF CHICAGO
 The city of Chicago is situated on the western shore of Lake Michigan, about 400 miles from New York. It is one of the largest and most important cities in the United States. The city is known for its architecture, industry, and commerce. It is a major center for transportation and trade. The city has a rich history and is a symbol of American progress and innovation.

The city of Chicago is a major center for industry and commerce. It is home to many large corporations and is a leading hub for manufacturing and trade. The city is also known for its cultural and educational institutions. It is a city of great diversity and is a melting pot of different cultures and ethnicities. The city is a symbol of American progress and innovation.

The city of Chicago is a major center for industry and commerce. It is home to many large corporations and is a leading hub for manufacturing and trade. The city is also known for its cultural and educational institutions. It is a city of great diversity and is a melting pot of different cultures and ethnicities. The city is a symbol of American progress and innovation.

The city of Chicago is a major center for industry and commerce. It is home to many large corporations and is a leading hub for manufacturing and trade. The city is also known for its cultural and educational institutions. It is a city of great diversity and is a melting pot of different cultures and ethnicities. The city is a symbol of American progress and innovation.

27 setembre –

El Prat del 1714

– 30 novembre 2014

Horari especial de Festa Major

27, 28 i 29 de setembre, d'11,00 a 14,00 h. i de 18,00 a 20,30 h.

Horari

De dimarts a divendres, de 16,30 h. a 20,30 h.
I dissabtes, diumenges i festius, d'11,00 a 14,00 h.

Centre d'Art Torre Muntadas

Jaume Casanovas, 80